

Primer dobre prakse: OPŠTINA PRIBOJ - Slučaj dekarbonizacije isporuke toplote u Priboju -

Put ka energetske tranziciji u Priboju počeo je 2016. godine, kada je ugrađen prvi kotao na drvenu biomasu (pelete) manjeg kapaciteta 0,9 MW u starom delu grada, koji toplotom snabdeva četiri javne zgrade: školu, predškolsku ustanovu, dom kulture i zgradu opštinske uprave. Nakon toga ideja se proširila i na izlovena rešenja u okviru škola, kao i na izgradnju malog sistema za daljinsko grejanje.

U oktobru 2019. godine, otvorena je još jedna kotlarnica na biomasu u Novom Priboju, u okviru koje se nalaze dva kotla na drvenu sečku ukupnog kapaciteta od 1,8 MW, koji toplotom snabdevaju pet javnih objekata: dve osnovne, dve srednje škole i dečiji dispanzer.

Projektom izgradnje nove kotlarnice na drvenu sečku na KP br. 1828/2 KO Priboj, opština je rešila problem grejanja javnih objekata, koji su se pre toga grejali na mazut. Detalji su prikazani u sledećoj tabeli.

Opština Priboj se nalazi u Zlatiborskoj oblasti i ima manje od 30.000 stanovnika

Naziv javnog objekta	OŠ „Vuk Karadžić“	OŠ „Desanka Maksimović“	Mašinsko-elektrotehnička škola	Gimnazija	Dečiji dispanzer
Adresa:	Nemanjina 35	Limska 24	Vuka Karadžića 27	Nemanjina 37	Limska 18
Spratnost objekta	P+3	P+3	P+3	P+3	P+1
Bruto površina (m ²)	5.072	2.026,8	6.321	2.570	687,2
Neto površina (m ²)	4.173	1.628,3	4.314	2.143	592
Grejna površina (m ²)	3.900	1.434	3.798	2.143	592
Toplotno opterećenje objekta (W/m ²)	150 (pre planirane sanacije) 125 (posle planirane sanacije)	150 (pre planirane sanacije) 125 (posle planirane sanacije)	150 (pre planirane sanacije) 114 (posle planirane sanacije)	150	135
Vrsta i potrošnja energenta (2015. god.)	Mazut 70.200 kg	Mazut 25.812 kg	Mazut 68.364 kg	Mazut 38.574 kg	Mazut 10.656 kg
Vrsta i potrošnja energenta (2016. god.)	Mazut 79.170 kg	Mazut 29.110 kg	Mazut 77.099 kg	Mazut 43.503 kg	Mazut 12.018 kg
Vrsta i potrošnja energenta (2017. god.)	Mazut 89.700 kg	Mazut 32.982 kg	Mazut 87.354 kg	Mazut 49.289 kg	Mazut 13.616 kg

Pored nove toplovodne kotlarnice na biomasu na KP br. 1828/2 KO Priboj, izgrađeno je i skladište biomase, kao i infrastrukturne instalacije, koje obuhvataju toplovodne priključke (koji povezuju novu kotlarnicu sa grejanim objektima), i toplotne podstanice u grejanim objektima.

*Opština Priboj je 2018. god. postala članica svetskog klimatskog pokreta **Povelja gradonačelnika** i tom prilikom je najavila smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte za 40%.*

Priboj je realizacijom projekta izgradnje sistema daljinskog grejanja javnih objekata na biomasu, koja koristi drvenu sečku, po modelu MALOG SISTEMA ZA DALJINSKO GREJANJE u značajnoj meri unapredio grejanje na svojoj teritoriji, ali je istovremeno ostvarilo velike pomake u ekonomskom razvoju i značajne uštede u lokalnom budžetu.

Realizacija projekta je finansirana iz fondova Vlade Republike Srbije, posredstvom Kancelarije za upravljanje javnim ulaganjima Republike Srbije. Vrednost ove investicije je 126 miliona dinara. Tehničku podršku projektu pružila je Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju GIZ.

Ubrzo nakon realizacije pomenutog projekta, uvedeno je i grejanje na drvene pelete u okviru OŠ „Nikola Tesla“ u Pribojskoj banji, čime je zamenjen prethodno korišćeni ugalj. Reč je o manjem kotlu kapaciteta 250 kW, koji **toplotom snabdeva 1.600 m²**. Finansiranje projekta je obezbeđeno iz lokalnog budžeta opštine, a vrednost investicije iznosi četiri miliona dinara.

Relaizovani projekti su deo opštinskog strateškog plana, čiji je krajnji cilj da se u potpunosti zamene fosilna goriva i da se pređe na korišćenje ekološki čistih goriva. Ovoj odluci su doprineli i mnogobrojni uočeni pozitivni efekti.

Najveća korist ovakvih projekata je u kvalitetnom grejanju, praćenom ekološkim efektom, a svakako da je prisutan i značajan ekonomski efekat. Izgradnja sistema grejanja na biomasu je bio signal za pribojske privrednike koji su uvideli svoju šansu i osposobili se za proizvodnju drvene sečke koja je osnovni energent u njoj. Na ovaj način obezbeđena je višestruka korist: Opština ima sigurnost u snabdevanju biomasom (drvena sečka), privrednici imaju obezbeđen plasman, ali i potrebu za dodatnim angažmanom radne snage, tako da i nezaposleni mogu dobiti priliku da se uključe u model.

Naredni koraci opštine Priboj su već isplanirani. Jedan od planiranih projekata je rekonstrukcija Doma zdravlja i bolnice u Starom Priboju gde se trenutno koristi mazut, koji će se zameniti kotlovima na drvenu sečku ukupne snage 1,5 MW. Ovim projektom Priboj bi dobio prvo postrojenje u jugoistočnoj Evropi za istovremeno grejanje i hlađenje.

Takođe, u narednom periodu se očekuje i **prebacivanje sistema daljinskog grejanja** na korišćenje biomase, uz pomoć sredstava Nemačke razvojne banke KfW. U skladu sa tim, krajem 2019. godine potpisan je trilateralni ugovor između Nemačke razvojne banke KfW, Ministarstva rudarstva i energetike Republike Srbije i opštine Priboj. Realizacijom ovog projekta Priboj će postati prva opština u Srbiji koja će u potpunosti dekarbonizovati isporuku toplote u javnim i privatnim zgradama. Dodatnih 8 MW instalisane snage kotlova na biomasu, u okviru daljinskog sistema grejanja, otvoriće nova radna mesta u jednoj od ekonomski rastućih opština u Srbiji, koja je do skoro trpela znatne gubitke u radnoj snazi usled kolapsa državnih preduzeća.

LINKOVI

- ❑ Opština Priboj
<http://www.priboj.rs/sr/>
- ❑ Balkan Green Energy News: Povelja gradonačelnika - Priboj
<https://balkangreenenergynews.com/rs/priboj-postao-clan-svetskog-klimatskog-pokreta-povelja-gradonacelnika-najavio-smanjenje-emisija-co2-za-40-odsto/>
- ❑ Kancelarija za upravljanje javnim ulaganjima - KUJU
<http://www.obnova.gov.rs/cirilica>
- ❑ Nemačka razvojna banka - KfW
<https://germancooperation.rs/kfw/>
- ❑ Srpsko-Nemačka saradnja
<https://nemackasaradnja.rs/>

